

Révai Miklós
munkáinak
Lajstromok

Öszve
Szedegette
kedves tanítványa
Horvát István.

Révai
könyveinek Lajstromok Esztendő szám szerint.

Esztendő	Lap,	Esztendő	Lap,	Esztendő	Lap,
1777	35	1787	25	1802	17
1778	35	1789	29	1802	14
1778	—7	1790	31	1802	13
1779	—8	1790	33	1803	12
1780	35	1790	41	1803	15
1780	35	1790	39	1803	18
1781	32	1790	20	1803	46
1781	28	1791	21	1804	16
1784	ujság	1792	19	1804	45
1785	—9	1792	11	1805	37
1786	34	1792	10	1806	42
1787	24	1793	40	1806	43
1787	36	1795	38	1806	44
1787	34	1797	30	1806	46
1787	27	1801	22	1806	47
1787	26	1802	25	1806	48

Vége a IV-ik kötetnek.

Néh. SZÉCHY KÁROLY másolatából.

FÁY ANDRÁS EMLÉKKÖNYVE NAGYKÖRÖSÖN.

Az irodalomtörténetünkre és a magyar művelődés történetére egyaránt fontos emlékkönyvek nagyobb része még felfedezetlenül porlad családi levéltárak zugaiban. A mi napvilágra került, főleg latin, német nyelvű s a mi magyar bejegyzésű, arra sem fordítanak nagy figyelmet. Pedig sokszor igen sok érdekes adat rejlik bennük. Ilyen irodalomtörténeti bejegyzésekben gazdag emlékkönyv a Fáy Andrásé, melynek két kötetét a Nemzeti Múzeum őrzi. (Quart. Hung. 1938.) Az egészen látszik Fáynek nagy szeretete és gondja. Korának úgy szólva minden nevezetes embere írt bele egy pár sort: költők

(Petőfit kivéve, szinte az összesek), művészek, államférfiak, tudósok. A sok erekye közül itt csak azokat ismertetjük, amik Aranyra és nagykőrösi tanártársaira: Szilágyira és Mentovichra vonatkoznak.

Fáy András 1855 szeptember hóban gondolhatott először arra, hogy emlékkönyvét Arany bejegyzésével még értékesebbé tegye. Ir is neki ugyanekkor s valószínűleg ez az a levél, a mit az Akademiában őriznek Arany levelei közt (108. sz.) s a mire a költő fölírta a »válasz« megjegyzést. Arany a Dalnok bújának végéből ír le pár versszakot, a mit alkalmasnak talált az emlékkönyv lapjaira. Kezdve onnan:

Oh ti nagyok, oh ti dicsőek,
Félisteni régmúlt időnek,
Szerencsés dalnokok!

Fényes, magasztos korban élni stb. Ezt a versszakot teljesen beírja, de az utána következő kettőt kihagyja, nyilván azért, mert csak nehezebben alkalmazhatta Fáyra s az utolsó két versszakkal fejezi be az emlékverset, mely bizonyára így is az album tulajdonosának egyik legfőbb büszkesége volt. — Arany az emléklapot (mert Fáy nem küldte el az egész könyvet, hanem csak egyes lapokat, miket később kötött egybe) a következő levél kíséretében küldi vissza (Ez a levél az alábbiakkal együtt az emlékkönyvbe van be-kötve):

»Tekintetes Úr!

A véletlen úgy akarta, hogy becses fölhívásának ily későn tegyek eleget. Utazni valék, s a felhívás az alatt érkezvén, úgy elvegyült holmi iratok közt, hogy csak ma tűnt a szemembe. Azért ezer bocsánat! mert igen sajnálnám, ha tiszteletlenség vádjával sújtana az, kit gyermekkorom óta csak tisztelni tanultam.

Becsés hajlamába ajánlván magamat, vagyok

Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája

Arany János.

Nagy-Kőrös oct. 24. 855.

Nemsokára újra Nagykőrösön van egy emléklap s alig egy hét múlva, október 30-án, Szilágyi Sándor írja bele az alábbi sorokat:

»Gyermek korod eseményeit megújulva látod agg korodban. Ugyan azon kéz, mely akkor, ugyan azon kéz tördelte el nyolcz százados alkotmányunkat. S mit akkor mondott Zágráb megye főispánja, elmondhatod te ma: »nimirum, sextus jam labitur annus, quo eversis patriis legibus, investis peregrinis institutis, inducto exotico idiomate, omnis personae proprietatisque securitas evanuit.« (Coll. Repraes. I. 186.) Emelkedésünkből, újabb megtámadtatásáig mind annak, mi a magyar előtt szent, egy eseménydús, magasztos korszak folyt le. Neved e korrallal öszve van forrva — mert egyik legmunkásabb bajnoka valál annak. O ti tevétek azt harczosai ez időnek, hogy jajainkkal együtt nemzetiségünk nem veszett el.

Nagykőrös oct. 30. 1855.

Szilágyi Sándor.

Pár nap múlva a következő levél kíséretében küldi vissza az emléklapot:

»Tekintetes ur!

Forró köszönetemet nyilvánítva azon megtisztelésért, melyben a tekintetes úr részeltetni sziveskedett, küldöm vissza az emléklapot. Hogy a küldött lapot hamarabb nem szolgáltathattam vissza, mentse a tekintetes ur előtt gyöngélkedő egészségem. Tisztelettel maradván a tekintetes ur

alázatos szolgája

Nkőrös nov. 2. 855.

Szilágyi Sándor.

Két hónappal későbből keltezve újra van egy emléklap Kőrösön. Mentovich Ferenczet szólította fel Fáy és ő a következő szép, mély érzésű s költészetére jellemző költeménnyel felelt, mely, mivel tudomásom szerint még sehol meg nem jelent, számot tarthat arra, hogy a Mentovich iránt érdeklődők figyelmét magára vonja.

EMLEKSOROK.

Ködös, homályos esti szürkület van.
A táj fölött várrom emelkedik:
Sötét falán meglátszik az időnek
S a régi harcok vészes ostroma.
De belsejében nincs még elhagyatva:
Mert ablakában fényes lámpa ég,
Mely a vidéken urkodó magasból
Szétküldi tündöklő sugárait
Az éj homályát elszéleszteni.
Elszáll a fény... S biztos *vezére* lesz
A völgy ölén tévelygő útnazónak.

Ládd ilyen kép tűnik föl képzetemben,
Ha tettdús életedre gondolok.
Erős romképen áll az élőlöttem,
Melyen feltűnnek és meglátszanak
A szent hazáért égő szenvedély
S az eszmék ostromának nyomai
S e rom nem puszta, nincs még elhagyatva
Mutatja ezt a fényes lámpa: *lelked*,
Mely még világol... éjjelünk felett
Vezércsillagként küldi szét sugárit.

Ragyogj, világolj tündöklő szövétnék!
Még számos évig éjjelünk felett.
Mint a sötét homályban útnazónak
Vezérfényedre szükségünk vagyom.

Nagy-Kőrös, 1856. jan.

Mentovich Ferencz.

Végül álljon itt még az a levél, melyet Mentovich Fáyhoz intézett.

Nagy-Kőrös febr. 13. 1856.

Nagyon tisztelt Tekintetes ur!

Bocsánatot kérek, hogy oly későre küldöm az emléklapot, melynek írásával én is megtiszteltem. Ennek oka az, miszerint mind

e mai napig azt hittem, hogy Pestre felrándulhatok, mely alkalommal személyesen akartam azt kézbesíteni. Pestre utazásom mostanról is elmaradván, nem tartom azt többé magamnál, hanem ezennel útnak indítom azon óhajtással: vajha az emléksorokban kifejezett kívánságomat, miszerint az ég még számos éveig nyujtsa a Tekintetes ur becses életét — meghallgatná. Magam hazafiúi bizodal- mába ajánlvá vagyok a

Tekintetes urnak

őszinte tisztelője
Mentovich Ferencz.

Mind a három levélben, illetőleg emléksorban a mentegetődzé- seken és egyéb külsőségeken kívül közös az 50-es évek nagy hazafiúi fájdalommal s az őszinte tisztelet az öreg tekintetes úr iránt.

DR. GESZTESI GYULA.

BAJZA JÓZSEF AKADÉMIAI MUNKÁSSÁGA.

(Befejező közlemény.)

A történettudományi osztály által kiírt pályatételeknél Bajza is ki volt jelölve pályabírónak. Ilynemű következő két jelentése mar- radt reánk:

I. 1.

Vélemény

ezen historiai kérdésre a' tud. társasághoz bejött pályairatokról: Millyen befolyásuk volt honi városainknak nemzetünk' kifejlődésére és csinosbulására?

Által olvasván véleményadó a' beküldött négy pályairatot rólok a' következőkben terjeszti elő röviden ítéletét:

A 2. számú ezen jelszóval *Vos oro obtestorque iudices ut in sentiis ferendis, quod sentietis id audeatis.*

Az 1-ső ezen jelszóval: *primus passus difficilis est.*

Valamint szinte, a' IV. számú illy jelszavú: *Áll Buda, él magyar még,* olyan iratok, mellyekből az látszik, hogy szerzőik csak azért írtak, mivel reménylették, hogy talán a' pályaterén küzdő társ nélkül maradnak 's elnyerik a' koszorút.

Bennök, kivált az 1. és 4. számmal jegyzettekben, olly kevés historiai készület, olly csekély szorgalom, olly gyenge okoskodás mutatkozik, hogy a' feltett kérdésre nézve a' históriában félig jártas is kevéssel, vagy tán épen semmivel sem tud többet ezen iratok elolvasása után, mint elolvasása előtt tudott.

Egészen másként van a' dolog a' 3dik számú illy jelszavú érte- kezéssel *Patriam cum possis non illustrare scelus est.* Ezt a' kérdés' meg-

¹ Főtitkári iratok. 1837. év, 22. sz. A kisgyűlés jegyzőkönyvének 248. p. szerint a »*Patriam cum possis*« jeligés lett a nyertes (szerző Hetényi János volt).